

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 16 februari 2023 *

”Begäran om förhandsavgörande – Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande – Området med frihet, säkerhet och rättvisa – Civilrättsligt samarbete – Behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar – Internationella bortföranden av barn – 1980 års Haagkonvention – Förordning (EG) nr 2201/2003 – Artikel 11 – Ansökan om återlämnande av ett barn – Lagakraftvunnet avgörande om att ett barn ska återlämnas – Lagstiftning i en medlemsstat som innebär att verkställigheten av detta avgörande automatiskt skjuts upp efter det att ansökan ingetts av vissa nationella myndigheter”

I mål C-638/22 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa, Polen) genom beslut av den 12 oktober 2022, som inkom till domstolen den 13 oktober 2022, i målet

T.C.,

Rzecznik Praw Dziecka,

Prokurator Generalny

ytterligare deltagare i rättegången:

M.C.,

Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden K. Jürimäe (referent) samt domarna M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen och M. Gavalec,

generaladvokat: N. Emiliou,

justitiesekreterare: handläggaren M. Siekierzyńska,

* Rättegångsspråk: polska.

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 8 december 2022,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- T.C., genom I. Antkowiak, advokat, M. Bieszczad, radca prawny, och D. Kosobucki, advokat,
- M.C., genom A. Śliwicka, advokat,
- Prokurator Generalny, genom S. Bańko, R. Hernand och E. Tkacz,
- Polens regering, genom B. Majczyna och S. Żyrek, båda i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom M. Jacobs, C. Pochet och M. Van Regemorter, samtliga i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom A. Daniel och E. Timmermans, båda i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom C.S. Schillemans, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom J. Hottiaux och S. Noë, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 12 januari 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 11.3 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, 2003, s. 1) samt artiklarna 22, 24, 27.6, 28.1 och 28.2 i rådets förordning (EU) 2019/1111 av den 25 juni 2019 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn (EUT L 178, 2019, s. 1), jämförda med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett förfarande som anhängiggjorts av T.C., som är far till två underåriga barn, angående verkställighet av ett avgörande om återförande av dessa barn till Irland. Barnen hade förts bort till Polen av M.C., som är deras mor.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

- 3 Konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn, som ingicks i Haag den 25 oktober 1980 (nedan kallad 1980 års Haagkonvention), har, såsom framgår av ingressen till konventionen, bland annat till ändamål att ge barnen ett skydd på internationell nivå mot de skadliga effekterna av ett olovligt bortförande eller kvarhållande av dem och fastställa

förfaranden i syfte att säkerställa att de omedelbart återförs till staten för deras hemvist. Konventionen, som trädde i kraft den 1 december 1983, har ratificerats av samtliga medlemsstater i Europeiska unionen.

4 Enligt artikel 1 a i denna konvention är ändamålet med konventionen bland annat att säkerställa ett snabbt återförande av barn som olovligen har förts ut till eller kvarhållits i en fördragsslutande stat.

5 I artikel 2 i konventionen anges följande:

”De fördragsslutande staterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att inom sina landområden säkerställa att ändamålet med denna konvention uppfylls. I detta syfte skall de använda de snabbaste förfaranden som finns tillgängliga.”

6 I artikel 3 i konventionen föreskrivs följande:

”Ett bortförande eller ett kvarhållande av ett barn är att anse som olovligt om:

a) det strider mot en rätt till vårdnad som har anförtrotts en person, en institution eller något annat organ, antingen gemensamt eller för sig, enligt lagen i den stat där barnet hade sitt hemvist omedelbart före bortförandet eller kvarhållandet, och

b) denna rätt verkligen utövades, antingen gemensamt eller för sig, vid den tidpunkt då barnet fördes bort eller hölls kvar eller skulle ha utövats om inte bortförandet eller kvarhållandet hade ägt rum.

...”

7 I artikel 11 första stycket i 1980 års Haagkonvention föreskrivs följande:

”De judiciella eller administrativa myndigheterna i de fördragsslutande staterna skall iaktta en snabb handläggning för att få barnet återlämnat.”

8 Artikel 12 första och andra styckena i denna konvention har följande lydelse:

”Om ett barn olovligen har förts bort eller hållits kvar enligt vad som sägs i artikel 3 och det den dag då förfarandet inleds hos den judiciella eller administrativa myndigheten i den fördragsslutande stat där barnet befinner sig har förflutit mindre än ett år från den dag det olovligen bortförandet eller kvarhållandet ägde rum, skall vederbörande myndighet besluta om barnets omedelbara återlämnande.

Även i det fall då förfarandet har inletts efter utgången av den ettårsperiod som avses i föregående stycke, skall den judiciella eller administrativa myndigheten besluta om barnets återlämnande, såvida inte det visas att barnet har funnit sig till rätta i sin nya miljö.”

9 Artikel 13 första stycket b i konventionen har följande lydelse:

”Utan hinder av bestämmelserna i föregående artikel är den judiciella eller administrativa myndigheten i den stat där återlämnande har begärts inte förpliktad att besluta om barnets återlämnande, då den person eller institution eller det organ av annat slag som motsätter sig återlämnandet visar att:

...

b) det finns en allvarlig risk för att barnets återlämnande skulle utsätta det för fysisk eller psykisk skada eller på annat sätt försätta det i en situation som inte är godtagbar.”

Unionsrätt

Förordning nr 2201/2003

10 I skälen 17 och 33 i förordning nr 2201/2003 angavs följande:

”(17) Vid olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn bör barnet omedelbart återföras, och i det syftet bör Haagkonventionen av den 25 oktober 1980 fortsätta att tillämpas, med de kompletteringar som följer av bestämmelserna i denna förordning, särskilt artikel 11. Domstolarna i den medlemsstat dit barnet olovligt har förts eller där det kvarhålls bör kunna motsätta sig ett återförande i särskilda fall, om det finns vägande skäl. En sådan dom bör dock kunna ersättas med en senare dom av domstolen i den medlemsstat där barnet hade hemvist före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet. Om den sistnämnda domen innebär att barnet skall återlämnas, bör återlämnandet verkställas utan att något särskilt förfarande för erkännande och verkställighet behöver anlitas i den medlemsstat där det bortförda barnet befinner sig.

...

(33) Denna förordning står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i [stadgan]. Den syftar särskilt till att säkerställa respekt för barnets grundläggande rättigheter enligt artikel 24 i [stadgan].”

11 I artikel 11.1 och 11.3 i denna förordning föreskrevs följande:

”1. Om en person, en institution eller ett organ som har vårdnad om barnet ansöker hos de behöriga myndigheterna i en medlemsstat om att de skall meddela ett beslut på grundval av [1980 års Haagkonvention] i syfte att utverka återlämnande av ett barn som olovligt bortförts eller kvarhållits i en annan medlemsstat än den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, skall punkterna 2–8 tillämpas.

...

3. En domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn enligt punkt 1 skall skyndsamt handlägga ansökningen enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen.

Utan att det påverkar tillämpningen av första stycket skall domstolen, såvida detta inte på grund av exceptionella omständigheter är omöjligt, meddela sitt beslut inom sex veckor efter det att den erhållit ansökningen.”

Förordning 2019/1111

- 12 I artikel 22 i förordning 2019/1111 föreskrivs följande:

”Om en person, en institution eller ett annat organ som gör gällande en kränkning av rätten till vårdnad om barnet, antingen direkt eller med biträde av en centralmyndighet, ansöker hos domstolen i en medlemsstat om att den ska meddela ett avgörande på grundval av 1980 års Haagkonvention om återlämnande av ett barn under 16 år som olovligt bortförts eller kvarhållits i en annan medlemsstat än den medlemsstat där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, ska artiklarna 23–29 och kapitel VI i denna förordning tillämpas och komplettera 1980 års Haagkonvention.”

- 13 I artikel 24 i denna förordning föreskrivs följande:

”1. En domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn som avses i artikel 22 ska skyndsamt handlägga ansökningen enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt nationell lag.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 ska en domstol i första instans meddela sitt avgörande inom sex veckor efter det att talan har väckts vid den, utom i fall då detta är omöjligt på grund av exceptionella omständigheter.

3. Utom i fall då detta är omöjligt på grund av exceptionella omständigheter ska en domstol i högre instans meddela sitt avgörande inom sex veckor efter det att alla de obligatoriska etapperna i förfarandet har avslutats och domstolen är i stånd att pröva överklagandet, antingen genom förhandling eller på annat sätt.”

- 14 I artikel 27.6 i nämnda förordning anges följande:

”Ett avgörande om återlämnande av barnet får förklaras interimistiskt verkställbart, utan hinder av att det överklagats, om det med tanke på barnets bästa krävs att barnet återlämnas innan överklagandet har avgjorts.”

- 15 Artikel 28 i samma förordning har följande lydelse:

”1. En behörig verkställande myndighet som mottar en ansökan om verkställighet av ett avgörande enligt vilket ett barn ska återlämnas till en annan medlemsstat ska skyndsamt handlägga ansökan.

2. Om ett avgörande enligt punkt 1 inte har verkställts inom sex veckor från den dag då verkställighetsförfarandet inleddes ska den part som ansöker om verkställighet eller centralmyndigheten i den verkställande medlemsstaten ha rätt att från den behöriga verkställande myndigheten begära en redogörelse för skälen för förseningen.”

16 Artikel 100 i förordning 2019/1111 har följande lydelse:

”1. Denna förordning ska tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts, på officiella handlingar (*actes authentiques*) som har upprättats formellt eller registrerats och på överenskommelser som har registrerats den 1 augusti 2022 eller senare.

2. [Förordning nr 2201/2003] ska fortsätta att tillämpas på avgöranden som meddelats i rättsliga förfaranden som har inletts, på officiella handlingar som har upprättats formellt eller registrerats och på överenskommelser som har blivit verkställbara i den medlemsstat där de ingåtts före den 1 augusti 2022 och som omfattas av denna förordnings tillämpningsområde.”

Polsk rätt

17 I artikel 388.1 i Kodeks postępowania cywilnego (civilprocesslagen) föreskrivs följande:

”Om verkställigheten av avgörandet kan vålla en part irreparabel skada, får domstolen i andra instans, på begäran av en part, skjuta upp verkställigheten av avgörandet till dess att målet om överklagande har avslutats. Om överklagandet ogillas får domstolen i andra instans likaledes skjuta upp verkställigheten av avgörandet av domstolen i första instans.”

18 I artikel 518².1 i denna lag föreskrivs följande:

”I mål om återlämnande av en person som står under föräldraansvar eller vårdnad, vilket inletts med stöd av 1980 års Haagkonvention, är Sąd Apelacyjny w Warszawie [(Appellationsdomstolen i Warszawa, Polen)] domstol i andra instans.”

19 Artikel 519¹.2¹ och 519¹.2² i nämnda lag har följande lydelse:

”2¹. Kassationstalan får även väckas i mål om återlämnande av en person som står under föräldraansvar eller vårdnad, vilket inletts med stöd av 1980 års Haagkonvention.

2². I mål som avses i punkt 2¹ får även Prokurator Generalny [(riksåklagaren)], Rzecznik Praw Dziecka [(barnombudsmannen)] eller Rzecznik Praw Obywatelskich [(ombudsmannen för mänskliga rättigheter)] inge ett överklagande inom fyra månader från den dag då avgörandet har vunnit laga kraft.”

20 Ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (lag om ändring av civilprocesslagen) av den 7 april 2022 (Dz. U. 2022, position 1098), som trädde i kraft den 24 juni 2022 (nedan kallad 2022 års lag), innebar ändring av civilprocesslagen genom att det i denna lag infördes flera bestämmelser om uppskov med verkställigheten av avgöranden som meddelats med stöd av 1980 års Haagkonvention.

21 Artikel 388¹ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, har således följande lydelse:

”1. I mål om återlämnande av en person som står under föräldraansvar eller vårdnad, vilket inletts med stöd av [1980 års Haagkonvention], ska verkställigheten av ett domstolsavgörande om sådant återlämnande automatiskt skjutas upp efter ansökan från en person som avses i artikel 519¹.2², vilken ska inges till den domstol som avses i artikel 518².1 inom två veckor från den dag då detta avgörande vann laga kraft.

2. Uppskovet med verkställigheten av det domstolsavgörande som avses i punkt 1 ska upphöra om den person som avses i artikel 519¹.2² inte väcker kassationstalan inom två månader från den dag då avgörandet vann laga kraft.

3. Om kassationstalan väcks av den person som avses i artikel 519¹.2² inom två månader från den dag då det domstolsavgörande som avses i punkt 1 vinner laga kraft, ska uppskovet med avgörandets verkställighet automatiskt förlängas till dess att kassationsförfarandet har avslutats.

4. Den person som ansökt om uppskov med verkställigheten av det domstolsavgörande som avses i punkt 1, får återkalla ansökan inom två månader från den dag då avgörandet vann laga kraft, såvida inte en person som avses i artikel 519¹.2² har väckt kassationstalan.

5. Vid återkallelse av ansökan om uppskov med verkställigheten av det avgörande som avses i punkt 1 blir avgörandet verkställbart.”

22 I artikel 388³ i nämnda lag, vilken infördes genom 2022 års lag, föreskrivs följande:

”Om ett sådant extraordinärt överklagande som avses i artikel 89 i ustawa o Sądzie Najwyższym [(lagen om Högsta domstolen)] av den 8 december 2017 (Dz. U. 2021, position 1904, och 2022, position 480) inges i mål om återlämnande av en person som står under föräldraansvar eller vårdnad, vilket inlett med stöd av 1980 års Haagkonvention, ska verkställigheten av ett avgörande om sådant återlämnande automatiskt skjutas upp till dess att målet om överklagande har avslutats.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

23 T.C. och M.C., som båda är polska medborgare, är föräldrar till de underåriga barnen N.C. och M.C.(1) (nedan gemensamt kallade de underåriga barnen), födda i Irland år 2011 respektive år 2017. Familjen är sedan flera år bosatt i denna medlemsstat, där T.C. och M.C. har fast anställning. M.C. är för närvarande långtidssjukskriven.

24 Under sommaren 2021 reste M.C., med T.C:s samtycke, på semester till Polen med de underåriga barnen. I september 2021 meddelade M.C. T.C. att hon och barnen skulle stanna permanent i denna medlemsstat. T.C. samtyckte aldrig till att barnen skulle flytta permanent.

25 Den 18 november 2021 väckte T.C. talan vid Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Regionala domstolen i Wrocław, Polen) och yrkade att domstolen skulle ålägga M.C. att ombesörja att de underåriga barnen återfördes till Irland, med stöd av 1980 års Haagkonvention. Genom beslut av den 15 juni 2022 ålade nämnda domstol M.C. att ombesörja återlämnandet inom sju dagar från den dag då beslutet vann laga kraft.

26 M.C. överklagade detta beslut till Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa), den hänskjutande domstolen, som genom beslut av den 21 september 2022 ogillade överklagandet med motiveringen att M.C. inte kunde åberopa någon grund för att vägra att återföra de underåriga barnen till Irland. Sistnämnda beslut blev verkställbart den 28 september 2022, utan att M.C. följde åläggandet att ombesörja att barnen återfördes till Irland.

27 Den 29 september 2022 begärde T.C. att den hänskjutande domstolen skulle tillsända honom en kopia av beslutet av den 21 september 2022, med en anteckning om dess verkställbarhet.

- 28 Den 30 september 2022 och den 5 oktober 2022 ansökte barnombudsmannen respektive riksåklagaren, med stöd av artikel 388¹.1 i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, om uppskov med verkställigheten av de lagakraftvunna besluten av den 15 juni och den 21 september 2022.
- 29 Den 21 november 2022 överklagade barnombudsmannen och riksåklagaren beslutet av den 21 september 2022 till Sąd Najwyższy (Högsta domstolen, Polen).
- 30 Den hänskjutande domstolen har påpekat att avgöranden i sak som meddelats av en domstol i andra instans i regel är slutgiltiga och verkställbara, även om de är föremål för kassationstalan vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen). Innan 2022 års lag trädde i kraft var det enda undantaget från denna regel det som föreskrivs i artikel 388 i civilprocesslagen. Enligt denna artikel får domstolen i andra instans skjuta upp verkställigheten av ett lagakraftvunnet avgörande till dess att målet vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) har avslutats, om verkställigheten av avgörandet kan vålla en part irreparabel skada.
- 31 Enligt artikel 388¹ i civilprocesslagen, vilken infördes genom 2022 års lag, kan riksåklagaren, barnombudsmannen och ombudsmannen för mänskliga rättigheter (nedan gemensamt kallade de behöriga myndigheterna) numera utverka att verkställigheten av ett avgörande om återlämnande av barn skjuts upp med stöd av 1980 års Haagkonvention, om de ansöker om detta vid Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) inom två veckor från den dag då detta avgörande vann laga kraft. Det framgår av de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen att de behöriga myndigheterna inte är skyldiga att motivera sin ansökan. En sådan ansökan medför automatiskt uppskov med verkställigheten under en period av minst två månader.
- 32 Om dessa myndigheter inte väcker kassationstalan mot ett avgörande om återlämnande vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) under denna period, ska uppskovet av verkställigheten av avgörandet nämligen upphöra. Om en sådan kassationstalan däremot väcks under nämnda period förlängs uppskovet, enligt artikel 388³ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, automatiskt till dess att målet vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) har avslutats.
- 33 Även om Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) skulle ogilla kassationstalan, kan nämnda myndigheter, enligt den hänskjutande domstolen, på nytt kunna utverka uppskov med stöd av artikel 388³ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, genom att inge ett extraordinärt överklagande enligt denna artikel.
- 34 Mot bakgrund av dessa överväganden önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida artikel 388¹ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, är förenlig med det krav på skyndsamhet som ligger till grund för förordning nr 2201/2003, och särskilt med artikel 11.3 i denna förordning.
- 35 Den hänskjutande domstolen har dessutom påpekat att det i gällande polsk lagstiftning föreskrivs att enheter som inte kan kvalificeras som domstolar har möjlighet att utverka uppskov med verkställigheten av ett lagakraftvunnet domstolsavgörande, utan att utövandet av denna möjlighet omfattas av någon som helst domstolsprövning. En sådan omständighet ger enligt den hänskjutande domstolen upphov till frågor om huruvida denna lagstiftning är förenlig med artikel 47 i stadgan, eftersom den medför att parterna i ett förfarande för återlämnande fräntas ett effektivt domstolsskydd.

- 36 Med hänsyn till att 2022 års lag trädde i kraft endast några dagar innan förordning 2019/1111 började tillämpas och att den skyldighet att iaktta skyndsamhet som ligger till grund för förordning nr 2201/2003 förstärks genom förordning 2019/1111, vill den hänskjutande domstolen dessutom få klarhet i huruvida de bestämmelser som införts i civilprocesslagen genom denna lag är förenliga med principen om lojalt samarbete.
- 37 För det fall EU-domstolen bekräftar att förordning nr 2201/2003 utgör hinder för nämnda lag, vill den hänskjutande domstolen slutligen få klarhet i huruvida den är skyldig att underlåta att tillämpa denna lag, enligt principen om unionsrättens företräde.
- 38 Mot denna bakgrund beslutade Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EU-domstolen:

”Ska artikel 11.3 i [förordning nr 2201/2003] samt artiklarna 22, 24, 27.6, 28.1 och 28.2 i [förordning 2019/1111], jämförda med artikel 47 i [stadgan], tolkas så, att de utgör hinder för en bestämmelse i nationell rätt enligt vilken, i mål om återlämnande av en person som står under föräldraansvar eller vårdnad, vilket inletts med stöd av [1980 års Haagkonvention], verkställigheten av ett domstolsavgörande om sådant återlämnande ska skjutas upp efter det att [de behöriga myndigheterna har ansökt om uppskov] vid Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) inom två veckor från den dag då detta avgörande vann laga kraft?”

Huruvida målet ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande

- 39 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 107.1 i domstolens rättegångsregler.
- 40 Till stöd för sin ansökan har nämnda domstol angett skäl hänförliga till underåriga barns bästa. I synnerhet riskerar relationen mellan förälder och barn samt barnens välbefinnande att lida irreparabel skada på grund av att barnen har skiljts från sin far, en situation som har förlängts till följd av att barnombudsmannen och riksåklagaren har utnyttjat sin möjlighet att utverka uppskov med verkställigheten av avgörandet om återförande till Irland.
- 41 Domstolen konstaterar för det första att förevarande begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av bland annat bestämmelserna i förordning nr 2201/2003, vilken antogs med stöd av bland annat artikel 61 c EG, nu artikel 67 FEUF, och av bestämmelserna i förordning nr 2019/1111, vilken antogs med stöd av artikel 81.3 FEUF. Dessa akter omfattas således av avdelning V i tredje delen av EUF-fördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Begäran kan följaktligen handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.
- 42 Vad för det andra avser kravet på skyndsamhet framgår det av beslutet om hänskjutande att de minderåriga barnen har skiljts från sin far sedan mer än ett år och att en förlängning av denna situation allvarligt skulle kunna skada deras framtida relation med sin far.

- 43 Under dessa omständigheter beslutade EU-domstolens tredje avdelning den 26 oktober 2022, på grundval av referentens förslag och efter att ha hört generaladvokaten, att bifalla den hänskjutande domstolens ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning

- 44 Riksåklagaren och – i allt väsentligt – M.C. har bestritt att begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning.
- 45 För det första anser riksåklagaren att den tolkningsfråga som ställts av den hänskjutande domstolen är hypotetisk och att den inte är nödvändig för att avgöra det nationella målet. Det målet är nämligen redan slutgiltigt avgjort och nämnda domstol har ingen behörighet vad gäller uppskov med verkställigheten av lagkraftvunna beslut om återlämnande som meddelats i första och andra instans, eftersom ett sådant uppskov sker automatiskt.
- 46 För det andra har riksåklagaren gjort gällande att denna fråga inte kan tas upp till prövning, eftersom nämnda domstol har begärt en tolkning av förordning 2019/1111 trots att förordningen i förevarande fall inte är tillämplig i tiden (*ratione temporis*).
- 47 EU-domstolen erinrar inledningsvis om att det uteslutande ankommer på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. Följaktligen är EU-domstolen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av unionsrätten (dom av den 24 november 2022, Varhoven administrativen sad (Upphävande av den omtvistade bestämmelsen), C-289/21, EU:C:2022:920, punkt 24 och där angiven rättspraxis).
- 48 En begäran om förhandsavgörande från en nationell domstol kan således bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågeställningen är hypotetisk eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 24 november 2022, Varhoven administrativen sad (Upphävande av den omtvistade bestämmelsen), C-289/21, EU:C:2022:920, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 49 Det ska dessutom erinras om att uttrycket ”döma i saken”, i den mening som avses i artikel 267 andra stycket FEUF, omfattar hela det förfarande som leder fram till den hänskjutande domstolens dom. Dessa uttryck ska tolkas vitt för att undvika, att ett stort antal processuella frågor inte kan prövas och inte kan bli föremål för EU-domstolens tolkning, och att EU-domstolen inte kan tolka alla bestämmelser i unionsrätten som den hänskjutande domstolen måste tillämpa (dom av den 21 november 2019, Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden, C-678/18, EU:C:2019:998, punkt 25 och där angiven rättspraxis).
- 50 För det första framgår det härvidlag av beslutet om hänskjutande och av parternas yttranden vid förhandlingen att T.C. ansökte hos den hänskjutande domstolen om verkställighet av beslutet av den 21 september 2022, genom vilket den domstolen förordnade om att de underåriga barnen

skulle återföras till Irland. Vidare är nämnda domstol, enligt artikel 388¹ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, skyldig att bifalla de ansökningar om uppskov med denna verkställighet som framställts av riksåklagaren och barnombudsmannen.

- 51 Under dessa omständigheter framgår det, såsom generaladvokaten påpekade i punkt 46 i sitt förslag till avgörande, att den hänskjutande domstolen har att pröva motstridiga ansökningar som framställts av T.C., å ena sidan, och av riksåklagaren och barnombudsmannen, å andra sidan. Dessa ansökningar avspeglar det förhållandet att det föreligger en "tvist" mellan dessa parter, som rör verkställigheten av beslutet om återlämnande av den 21 september 2022, i vilken den domstolen, inom ramen för nämnda ansökningar, ska döma i saken, i den mening som avses i artikel 267 andra stycket FEUF.
- 52 Vad för det andra avser sambandet mellan den hänskjutande domstolens tolkningsfråga och de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet, framgår det klart av beslutet om hänskjutande att denna fråga är avsedd att göra det möjligt för den hänskjutande domstolen att avgöra huruvida bestämmelserna i förordningarna nr 2201/2003 och 2019/1111 ska tolkas så, att de utgör hinder för artikel 388¹ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag, och om den i förekommande fall ska underlåta att tillämpa denna artikel. Den hänskjutande domstolen har därigenom styrkt att ett svar från EU-domstolen på denna fråga är "nödvändigt", i den mening som avses i artikel 267 andra stycket FEUF, för att den ska kunna avgöra huruvida verkställigheten av det aktuella avgörandet om återlämnande eventuellt ska skjutas upp.
- 53 Vidare kan frågan huruvida denna begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning inte påverkas av riksåklagarens argument att förordning 2019/1111 i förevarande fall inte är tillämplig i tiden (*ratione temporis*). När det inte på ett uppenbart sätt framgår att tolkningen av en unionsrättsakt inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet, har invändningen att denna rättsakt inte är tillämplig i det nationella målet nämligen inte något att göra med huruvida begäran om förhandsavgörande kan prövas i sak, utan rör tvärtom själva sakprövningen av de tolkningsfrågor som ställts (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juli 2006, Manfredi m.fl., C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, punkt 30, och dom av den 19 december 2019, Dobersberger, C-16/18, EU:C:2019:1110, punkt 21).
- 54 Mot denna bakgrund kan begäran om förhandsavgörande tas upp till prövning.

Prövning av tolkningsfrågan

- 55 Det ska inledningsvis påpekas att även om den fråga som ställts avser tolkningen av såväl bestämmelserna i förordning nr 2201/2003 som bestämmelserna i förordning 2019/1111, är det endast den förstnämnda förordningen som är tillämplig i tiden (*ratione temporis*) i det nationella målet. Det framgår nämligen av artikel 100.2 i förordning 2019/1111 att efter ikraftträdandet av förordning 2019/1111 ska förordning nr 2201/2003 fortsätta att tillämpas på talan som väckts före den 1 augusti 2022. Såsom angetts i punkt 25 ovan väckte T.C. i förevarande fall sin talan vid Sąd Okręgowy we Wrocławiu (Regionala domstolen i Wrocław) den 18 november 2021.
- 56 Även om T.C:s ansökan om verkställighet av beslutet om återlämnande av den 21 september 2022 ingavs efter den 1 augusti 2022, framgår det inte desto mindre av de uppgifter som domstolen har tillgång till att denna ansökan inte utgör ett separat förfarande, utan ett skede i förfarandet för återlämnande, som inleddes när T.C. väckte talan den 18 november 2021 och yrkade att det skulle förordnas om att de underåriga barnen skulle återföras till Irland.

- 57 Under dessa omständigheter ska den hänskjutande domstolen anses ha ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken myndigheter som inte har ställning som domstol kan utverka att verkställigheten av ett avgörande om återlämnande som meddelats på grundval av 1980 års Haagkonvention automatiskt skjuts upp, under en period av minst två månader, utan att de behöver motivera sin ansökan om uppskov.
- 58 Det ska i detta hänseende erinras om att det i artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003 föreskrivs att en domstol som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn ska handlägga ansökan skyndsamt enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen. Såvida det inte är omöjligt på grund av exceptionella omständigheter, ska domstolen meddela sitt avgörande inom sex veckor efter det att den erhållit ansökan.
- 59 Enligt fast rättspraxis ska, för det första, vid tolkningen av en unionsbestämmelse inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 28 oktober 2022, Generalstaatsanwaltschaft München (Utlämning och ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, punkt 67).
- 60 Först och främst framgår det av ordalydelsen i artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003, och särskilt av användningen av orden ”skyndsamt” och de ”snabbaste”, att när ett barn olovligen har förts bort till eller hållits kvar i en annan medlemsstat än den där barnet hade hemvist omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet, är de behöriga domstolarna i medlemsstaterna skyldiga att meddela ett avgörande om återlämnande av det aktuella barnet inom en mycket kort och strikt frist. Ett sådant beslut ska i princip fattas senast sex veckor efter det att ansökan har ingetts till dessa domstolar, enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen. Ett undantag från denna regel är endast möjligt under ”exceptionella omständigheter”.
- 61 En sådan tolkning stöds vidare av det sammanhang i vilket artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003 ingår och i synnerhet av de relevanta bestämmelserna i 1980 års Haagkonvention.
- 62 Förordning nr 2201/2003 kompletterar och preciserar nämligen, bland annat i artikel 11, de bestämmelser i 1980 års Haagkonvention som rör förfarandet för återlämnande av barn som olovligen har förts bort. Artiklarna 8–11 i denna konvention och artikel 11 i denna förordning bildar således ett odelbart regelverk som är tillämpligt på förfaranden för återlämnande av barn som olovligen förts bort inom unionen (se, för ett liknande resonemang, yttrande 1/13 (Tredjelands anslutning till Haagkonventionen) av den 14 oktober 2014, EU:C:2014:2303, punkterna 77 och 78).
- 63 På grund av överlappningen och det nära sambandet mellan bestämmelserna i nämnda förordning och nämnda konvention kan konventionens bestämmelser följaktligen inverka på innebörden, räckvidden och verkan av förordningens bestämmelser (se, för ett liknande resonemang, yttrande 1/13 (Tredjelands anslutning till Haagkonventionen) av den 14 oktober 2014, EU:C:2014:2303, punkt 85).
- 64 För det första har 1980 års Haagkonvention, såsom framgår av ingressen och artikel 1 a till konventionen, således till ändamål att säkerställa att det berörda barnet omedelbart återförs till platsen för dess hemvist. För det andra är myndigheterna i de fördragsslutande staterna enligt artikel 2 andra meningen i konventionen skyldiga att, vid handläggning av en ansökan om återlämnande, använda de snabbaste förfaranden som finns tillgängliga. För det tredje ska de

judiciella eller administrativa myndigheterna i de fördragsslutande staterna, enligt artikel 11 första stycket i nämnda konvention, iaktta en snabb handläggning för att få barnet återlämnat. För det fjärde innehåller artikel 13 i konventionen en begränsande uppräkningslista av de fall där den judiciella myndigheten i den stat där återlämnande har begärts inte är skyldig att besluta att barnet ska återlämnas. Enligt artikel 13 första stycket b i 1980 års Haagkonvention är denna myndighet inte skyldig att besluta om barnets återlämnande, då den person eller institution eller det organ av annat slag som motsätter sig återlämnandet visar att det finns en allvarlig risk för att barnets återlämnande skulle utsätta det för fysisk eller psykisk skada eller på annat sätt försätta det i en situation som inte är godtagbar.

- 65 Det framgår av samtliga dessa bestämmelser att om ett barn olovligen har förts bort från sin hemvist, ska barnet, för det första, enligt 1980 års Haagkonvention, omedelbart återlämnas enligt de snabbaste förfaranden som föreskrivs i nationell rätt. För det andra är det endast under exceptionella omständigheter, bland annat vid allvarlig risk för barnet, som det inte är möjligt att besluta om sådant återlämnande.
- 66 Slutligen ger även syftena med förordning nr 2201/2003, särskilt dess artikel 11.3, stöd för slutsatserna i punkterna 60 och 65 ovan.
- 67 För det första ska det således erinras om att förordning nr 2201/2003 är utformad utifrån tanken om att barnets bästa är av överordnad betydelse. Syftet med förordningen är särskilt att förmå människor att inte bortföra barn från en medlemsstat till en annan och, om ett barn bortförs, att möjliggöra att barnet omedelbart återförs (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2008, *Rinau*, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punkterna 51 och 52).
- 68 För det andra bör, såsom anges i skäl 17 i förordning nr 2201/2003, vid olovligt bortförande eller kvarhållande av ett barn, barnet omedelbart återlämnas. Domstolarna i den medlemsstat dit barnet olovligt har förts eller där det kvarhålls bör dessutom endast kunna motsätta sig ett återförande i särskilda fall, om det finns vägande skäl.
- 69 För det tredje framgår det av domstolens praxis att ett av målen med artikel 11 i nämnda förordning är att återställa status quo ante, det vill säga den situation som förelåg före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet av barnet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 juni 2017, *OL*, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, punkt 61).
- 70 För det fjärde har domstolen tidigare slagit fast att ett förfarande för återlämnande till sin natur är ett påskyndat förfarande, eftersom det, såsom framgår av ingressen till 1980 års Haagkonvention och skäl 17 i förordning nr 2201/2003, syftar till att säkerställa ett snabbt återlämnande av barnet (dom av den 8 juni 2017, *OL*, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, punkt 57).
- 71 Det framgår således av en bokstavlig, kontextuell och teleologisk tolkning av artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003 att denna bestämmelse för det första innebär att en domstol i en medlemsstat som erhållit en ansökan om återlämnande av ett barn som olovligen har förts bort från platsen för dess hemvist ska pröva denna ansökan, i princip senast sex veckor efter det att den erhållit ansökan, enligt de snabbaste förfaranden som får tillämpas enligt den nationella lagstiftningen. För det andra är det endast i särskilda undantagsfall, om det finns vägande skäl, som det kan beslutas att ett barn som olovligen bortförts inte ska återlämnas.

- 72 De skyldigheter som följer av artikel 11.3 avser visserligen förfarandet för meddelande av ett avgörande om återlämnande. Domstolen delar emellertid generaladvokatens bedömning i punkt 59 i förslaget till avgörande att kravet på effektivitet och skyndsamhet som gäller för att meddela ett avgörande om återlämnande även gäller för de nationella myndigheterna i samband med verkställigheten av ett sådant avgörande. Nämnda artikel 11.3 skulle nämligen förlora sin ändamålsenliga verkan om det enligt nationell rätt var möjligt att skjuta upp verkställigheten av ett lagakraftvunnet avgörande om att ett barn ska återlämnas.
- 73 Enligt domstolens praxis får tillämpningen av nationella materiella eller processuella regler emellertid inte äventyra den ändamålsenliga verkan av förordning nr 2201/2003 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2008, Rinau, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, punkt 82).
- 74 Det ska även påpekas att förordning nr 2201/2003, såsom framgår av skäl 33 i förordningen, genom att föreskriva skyldigheter för att meddela och, därmed, snarast möjligt verkställa ett avgörande som innebär att barnet snabbt kan återföras till platsen för dess hemvist till följd av ett olovligt bortförande, syftar till att säkerställa respekten för de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan, särskilt barnets grundläggande rättigheter enligt artikel 24 i stadgan.
- 75 I artikel 7 i stadgan stadfästs rätten till respekt för privatlivet och familjelivet, och den bestämmelsen ska läsas mot bakgrund av skyldigheten enligt artikel 24.2 i stadgan att beakta att barnets bästa ska komma i främsta rummet. Det ska således tas hänsyn till behovet, enligt artikel 24.3 i stadgan, att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkta kontakter med båda föräldrarna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 november 2022, Belgische Staat (Gift underårig flykting), C-230/21, EU:C:2022:887, punkt 48).
- 76 Av artikel 52.3 i stadgan framgår att i den mån som stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, undertecknad i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), ska de ha samma innebörd och räckvidd som i den konventionen. Därtill anges i detta syfte i artikel 53 i stadgan att ingen bestämmelse i stadgan får tolkas så, att den, inom unionsrättens tillämpningsområde, inskränker eller inkräktar på rättigheter som erkänns, särskilt i Europakonventionen (dom av den 8 december 2022, CJ (Beslut om uppskjutet överlämnande på grund av lagföring), C-492/22 PPU, EU:C:2022:964, punkt 79 och där angiven rättspraxis).
- 77 Vad beträffar artikel 8 i Europakonventionen, som motsvarar artikel 7 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 december 2022, Orde van Vlaamse Balies m.fl., C-694/20, EU:C:2022:963, punkt 25), slog Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna således fast att i mål som avser avgöranden som meddelats på grundval av 1980 års Haagkonvention ska frågan huruvida en åtgärd är lämplig bland annat bedömas med hänsyn till hur snabbt dess genomförande är. Dessa mål måste handläggas skyndsamt, eftersom den tid som förflutit kan få irreparabla konsekvenser för relationen mellan barnen och den förälder som inte bor tillsammans med dem. Dröjsmål i förfarandet kan i sig göra det möjligt att fastställa att myndigheterna inte har uppfyllt de positiva skyldigheter som åligger dem enligt Europakonventionen (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 28 april 2015, Ferrari mot Rumänien, CE:ECHR:2015:0428JUD000171410, § 49).

- 78 Det är, för det andra, mot bakgrund av den tolkning av artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003 som gjorts i föregående punkter i förevarande dom som det ska fastställas huruvida denna bestämmelse utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som beskrivs i punkt 57 ovan.
- 79 Enligt de uppgifter som lämnats till domstolen ska verkställigheten av ett avgörande om återlämnande enligt denna lagstiftning automatiskt skjutas upp under minst två månader om en av de behöriga myndigheterna ansöker om detta vid Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) inom två veckor från den dag då avgörandet vann laga kraft.
- 80 Om den behöriga myndigheten, efter det att denna ansökan gjorts, väcker kassationstalan mot nämnda avgörande vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen), förlängs dessutom verkställigheten av avgörandet automatiskt till dess att målet om överklagande vid den domstolen har avslutats.
- 81 För det första innebär ingivandet av nämnda ansökan således att verkställigheten av ett avgörande om återförande av ett barn till platsen för dess hemvist skjuts upp under minst två månader, trots att avgörandet har vunnit laga kraft. Återförandet kan skjutas upp under en mycket längre tidsperiod för det fall de behöriga myndigheterna beslutar att väcka kassationstalan mot nämnda avgörande. Mot bakgrund av de krav på skyndsamhet som ligger till grund för artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003 kan ingivandet av en sådan ansökan, genom att det innebär att verkställigheten av ett sådant avgörande om återlämnande automatiskt skjuts upp, således medföra att denna bestämmelse förlorar sin ändamålsenliga verkan. Nämnda myndigheter skulle dessutom på nytt kunna utverka uppskov med verkställigheten av ett avgörande om återlämnande med stöd av artikel 388³ i civilprocesslagen, vilken infördes genom 2022 års lag, genom att inge ett extraordinärt överklagande enligt denna artikel.
- 82 Domstolen konstaterar härvidlag att ett uppskov med verkställigheten av ett lagakraftvunnet avgörande om återlämnande med två månader i sig överskrider den frist inom vilken detta avgörande ska meddelas enligt nämnda bestämmelse i förordning nr 2201/2003.
- 83 För det andra framgår det av de uppgifter som domstolen förfogar över att verkställigheten av ett avgörande om återlämnande automatiskt skjuts upp redan efter ansökan av de behöriga myndigheterna. Dessa myndigheter, som för övrigt inte har ställning som domstol, är inte skyldiga att motivera sin ansökan, och Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) är skyldig att bifalla ansökan utan att kunna göra en domstolsprövning i detta avseende. Den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet förefaller således inte vara ägnad att säkerställa att, såsom det har erinrats om i punkt 71 ovan, återförandet av barnet till platsen för dess hemvist endast kan skjutas upp i särskilda undantagsfall, och säkerställer i vart fall inte att det finns vägande skäl för ett sådant uppskov.
- 84 Enligt domstolens fasta praxis utgör artikel 47 i stadgan dessutom hinder för att en myndighet kan hindra verkställigheten av ett domstolsavgörande, eftersom rätten till ett effektivt rättsmedel enligt denna artikel skulle bli illusorisk om rättsordningen i en medlemsstat tillät att ett lagakraftvunnet och bindande domstolsavgörande fick förbli utan verkan till förfång för en av parterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 juni 2016, Toma och Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, punkt 43 och där angiven rättspraxis, dom av den 29 juli 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkterna 72 och 73, och dom av den 19 december 2019, Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, punkt 36).

- 85 Mot bakgrund av det ovan anförda konstaterar domstolen att en sådan nationell lagstiftning som den som beskrivs i punkt 57 ovan kan äventyra den ändamålsenliga verkan av artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003.
- 86 Denna slutsats påverkas inte av den polska regeringens argument att en sådan lagstiftning är nödvändig för att de behöriga myndigheterna ska kunna väcka kassationstalan vid Sąd Najwyższy (Högsta domstolen) och på så sätt undvika att de berörda barnen lider irreparabel skada till följd av att ett lagakraftvunnet avgörande om återvändande är verkställbart, för det fall avgörandet borde upphävas av nämnda domstol.
- 87 Såsom den hänskjutande domstolen har angett föreskrevs det nämligen redan i artikel 388 i civilprocesslagen, innan artikel 388¹ infördes i civilprocesslagen genom 2022 års lag, en mekanism som gjorde det möjligt för Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa) att skjuta upp verkställigheten av ett lagakraftvunnet avgörande om återlämnande, i förekommande fall efter ansökan av en av de behöriga myndigheterna, om nämnda domstol ansåg att det berörda barnet vid ett återlämnande skulle ha kunnat utsättas för en allvarlig risk för fysisk eller psykisk skada.
- 88 Det framgår vidare av domstolens praxis att det domstolsskydd som detta barn har mot en sådan risk i princip redan säkerställs genom att ett överklagande kan inges till en domstolsinstans (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 september 2018, Belastningdienst/Toeslagen (Suspensiv verkan av överklagandet), C-175/17, EU:C:2018:776, punkt 34), även om det görs gällande att det finns en allvarlig risk, i den mening som avses i artikel 13 första stycket b i 1980 års Haagkonvention.
- 89 Såsom framgår av punkterna 82–84 i generaladvokatens förslag till avgörande följer det följaktligen inte av artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003, jämförd med artiklarna 24 och 47 i stadgan, att unionsrätten ålägger medlemsstaterna att ge tillgång till ytterligare en domstolsinstans för prövning av ett avgörande om återlämnande, när detta avgörande har meddelats inom ramen för ett förfarande som redan ger tillgång till två domstolsinstanser och detta förfarande gör det möjligt att beakta risker som finns vid ett återlämnande av det berörda barnet. I än mindre grad tillåter unionsrätten att medlemsstaterna automatiskt låter överklaganden av ett sådant avgörande få suspensiv verkan, i motsats till vad som tycks föreskrivas i artikel 388³ i civilprocesslagen, i dess lydelse enligt 2022 års lag.
- 90 Vad för det tredje gäller följderna av slutsatsen i punkt 85 ovan, erinrar domstolen om att principen om unionsrättens företräde innebär att den nationella domstol som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa unionsbestämmelser är skyldig att säkerställa att dessa bestämmelser ges full verkan genom att i det aktuella målet underlåta att tillämpa varje nationell lagstiftning eller praxis, även senare sådan, som strider mot en unionsbestämmelse som har direkt effekt, utan att vare sig begära eller avvakta ett föregående upphävande av denna lagstiftning eller praxis genom lagstiftning eller på annan konstitutionell väg (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 februari 2022, RS (Verkan av en författningsdomstols domar), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 53).
- 91 Det ska härvidlag erinras om att enligt artikel 288 andra stycket FEUF ska en förordning ha allmän giltighet och vara direkt tillämplig i varje medlemsstat. En förordning kan följaktligen, på grund av själva sin beskaffenhet och funktion i unionens rättskällesystem, ge upphov till rättigheter för

enskilda som de nationella domstolarna är skyldiga att skydda (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 september 2002, Muñoz och Superior Fruiticola, C-253/00, EU:C:2002:497, punkt 27).

- 92 I förevarande fall ska det påpekas att artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003 ålägger medlemsstaterna en klar och precis skyldighet att uppnå ett visst resultat. Denna skyldighet är inte förenad med något villkor i fråga om det krav på skyndsamhet som gäller för förfaranden för meddelande av ett avgörande om återlämnande, i den mening som avses i 1980 års Haagkonvention. Den hänskjutande domstolen är således skyldig att inom ramen för sin behörighet säkerställa att denna unionsbestämmelse ges full verkan genom att, vid behov, underlåta att tillämpa den nationella lagstiftning som äventyrar bestämmelsens ändamålsenliga verkan.
- 93 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den fråga som har ställts besvaras enligt följande. Artikel 11.3 i förordning nr 2201/2003, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken myndigheter som inte har ställning som domstol kan utverka att verkställigheten av ett avgörande om återlämnande som meddelats på grundval av 1980 års Haagkonvention automatiskt skjuts upp, under en period av minst två månader, utan att de behöver motivera sin ansökan om uppskov.

Rättegångskostnader

- 94 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 11.3 i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000, jämförd med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

ska tolkas så,

att den utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken myndigheter som inte har ställning som domstol kan utverka att verkställigheten av ett avgörande om återlämnande som meddelats på grundval av konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn, som ingicks i Haag den 25 oktober 1980, automatiskt skjuts upp, under en period av minst två månader, utan att de behöver motivera sin ansökan om uppskov.

Underskrifter